

Utdanningsforbundet & Pedagogstudentene i Utdanningsforbundet

Utdanningsforbundet gir med dette innspill på følgende programkategorier

- Programkategori 07.20 Grunnopplæringa
- Programkategori 07.30 Barnehagar
- Programkategori 07.60 Høgare utdanning og forskning

Rekruttere og beholde kvalifiserte lærere

Lærere i skoler og barnehager har gjennom koronakrisen vist hvilken samfunnskritisk rolle de spiller. Derfor er vi helt avhengige av at alle som underviser har lærerutdanning.

I Granavolden-plattformen peker regjeringen på at den vil bidra til økt rekruttering av kritisk kompetanse til kommunesektoren i samhandling med sektorene. Regjeringen skriver også at den vil vurdere hvordan de som underviser uten lærerutdanning, kan få undervisnings-kompetanse. Oversikten over bruken av ukvalifiserte i skolen viser at de tiltakene som så langt er gjennomført, ikke er tilstrekkelige.

Et helhetlig og godt system for å rekruttere, utdanne, veilede, beholde og videreutvikle dyktige lærere, fordrer at ulike tiltak og virkemidler ses i sammenheng. Vi anerkjenner at myndighetene over tid har satt inn flere positive tiltak, men vi savner tiltak som virker mer effektivt på alle de nevnte områdene. Og man må fjerne bestemmelser som gjør det vanskeligere å lykkes, slik som å gi nye kompetansekrav tilbakevirkende kraft og å stille særskilte kompetansekrav i enkeltfag ved inntak til lærerutdanning.

Det viktigste er å fjerne perverse insentiver som gjør det billigere for arbeidsgiverne å bruke ukvalifiserte. Når det brukes ukvalifiserte i 15 prosent av undervisningen i grunnskolen og 21 prosent i videregående skole, sparer arbeidsgiverne mye penger. Man må derfor kreve at disse arbeidsgiverne minst bruker like mye som de innsparer midlene til ulike ekstra tiltak for å oppnå målsettingen eller delvis kompensere for svakheter som oppstår ved bruk av ukvalifiserte.

Utdanningsforbundet ønsker en tydeligere og samlet nasjonal strategi for å rekruttere og beholde lærere, hvor tiltak, finansiering og lovverk spiller på lag. Statens økonomiske bidrag til tiltak innenfor denne planen må øremerkes i statsbudsjettet. Lovverk og rapporteringssystemer må dessuten innrettes slik at det etableres et reelt bilde av bruken av ukvalifiserte i lærerstillinger.

Bevilgningene til læremidler må økes

Samtidig som det er usikkerhet om kommuneøkonomien, er det en reduksjon sammenliknet med 2020 i bevilgningene til nye læremidler i forbindelse med Fagfornyelsen. Bevilgningene til læremidler er hittil vesentlig lavere enn under innfasingen av Kunnskapsløftet. Samtidig bevilges det ikke særskilte midler til videregående opplæring. For å være på samme nivå som i 2020, må

det bevilges ytterligere 70 mill. kroner til kommunene. Utdanningsforbundet er sterkt kritisk til KDs begrunnelse for hvorfor det ikke er avsatt særskilte midler til videregående skole. At det ble lagt inn midler til læremidler i rammetilskuddet da læremidlene i vgo ble gratis, er ikke forskjellig fra at det samme var tilfelle for grunnskolen da inntektssystemet ble etablert i 1986. Behov for læremidler knyttet til store læreplanendringer har alltid vært behandlet som *særskilte* behov hvor staten har bidratt med ekstra midler.

Finansiering av femte studieåret i lærerutdanningene må styrkes

Utdanningsforbundet mener det må initieres en helhetlig gjennomgang av de ulike studieprogrammernes plassering i finansieringskategorier. Det vil bidra til bedre samsvar mellom tildeling og faktiske ressursbehov.

Vi viser her særlig til beregninger av merkostnader og manglende finansiering av de nye grunnskolelærerutdanningene på masternivå. I forslag til statsbudsjett foreslår regjeringen en bevilgning på 89,1 mill. kroner i 2021. Dette tilsvarer halvårseffekten av et ekstra studieår. Helårseffekten kommer i 2022. Bevilgningen hjelper, men den står ikke i forhold til kostnadene forbundet med både flere og dyrere studieplasser. Dette kan få negative følger for kvaliteten i grunnskolelærerutdanningen.

Pensjonstilskuddet til private barnehager

Regjeringen har i forslaget til statsbudsjett foreslått at pensjonstilskuddet til private barnehager skal reduseres fra 13 til 11 prosent av lønnskostnadene i kommunale barnehager. Dette skjer samtidig som at pensjonsordningene i flertallet av de private barnehagene er i endring.

Utdanningsforbundet mener at tilskuddet til pensjon ikke skal være høyere enn de faktiske kostnadene, men mener likevel at dette kuttet er uheldig. Det er stor usikkerhet om hva de faktiske kostnadene til pensjon vil bli fremover. Dette skyldes både at det ikke er enighet mellom departementet og partene om hva de faktiske kostnadene til pensjon i private barnehager vil bli frem i tid og at den fremtidige løsningen for AFP i privat sektor ikke er ferdigforhandlet. I tillegg til dette vil mange private barnehager i årene fremover ha midlertidige høyere kostnader i forbindelse med omleggingen av pensjonssystemet. Utdanningsforbundet mener at regjeringens kuttforslag ikke tar tilstrekkelig høyde for dette.

Vi er også bekymret for at departementet har foreslått at ordningen med at barnehager med høyere pensjonskostnader enn prosenttilskuddet kan få dekket disse etter søknad, bare gjelder dersom pensjonsavtalen ble inngått før 1.1.2019. Dermed vil slike høye pensjonsutgifter knyttet til den nye pensjonsordningen i PBL fra i fjor høst, og flere andre som skal forhandles i nær framtid, ikke være omfattet.